

OPINIE

KOMITET REGIONÓW

132. SESJA PLENARNA KR-U, 5.12.2018–6.12.2018

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Pakiet „rozszerzenie” na 2018 r.

(2019/C 86/02)

Sprawozdawca: Franco IACOP (IT/PES), członek Rady Regionu Friuli-Wenecja Julijska**Dokument źródłowy:** Komunikat w sprawie polityki rozszerzenia UE w 2018 r.

COM(2018) 450 final

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Wprowadzenie

1. Z zainteresowaniem przyjmuje odnowione zobowiązanie Komisji na rzecz rozszerzenia UE, które to zobowiązanie przejawia się nie tylko w omawianym komunikacie COM(2018) 450 final, lecz również w dokumencie strategicznym z lutego 2018 r. dotyczącym Bałkanów Zachodnich (zob. opinia COR 2018/00065) oraz w decyzji o szybkim rozpoczęciu przeglądu zgodności prawa krajowego z prawem unijnym z Albanią i byłą jugosłowiańską republiką Macedonii po tym, jak Rada pozytywnie zareagowała na możliwość podjęcia decyzji w sprawie otworzenia negocjacji w czerwcu 2019 r. na podstawie sprawozdanie oceniającego Komisji Europejskiej i pod warunkiem osiągnięcia niezbędnego postępu.
2. Podkreśla, że proces rozszerzenia powinien pozostać kwestią priorytetową dla UE, i zgadza się z Komisją co do wymogu, by zasadniczą częścią tego procesu pozostały praworządność, sprawiedliwość, prawa podstawowe oraz poszanowanie i ochrona mniejszości.
3. Przypomina, że zaangażowanie władz regionalnych i lokalnych w ten proces ma zasadnicze znaczenie, i wzywa kraje kandydujące (Albanię, byłą jugosłowiańską republikę Macedonii, Czarnogórę, Serbię i Turcję) oraz potencjalnych kandydatów (Bośnię i Hercegowinę oraz Kosowo (*)) do wzmocnienia strategii decentralizacji administracyjnej z myślą o zapewnieniu wymiernej pomocniczości.
4. Docenia to, że obie prezydencje Rady w 2018 r. uwzględniły kwestię Bałkanów Zachodnich pośród priorytetów swego półroczia, przyjmuje z zadowoleniem organizację szczytu w Sofii i ma nadzieję, że podpisana przy tej okazji deklaracja szybko przełoży się na konkretne inicjatywy.
5. Ubolewa, że na Bałkanach Zachodnich nastąpiło ograniczenie reform nastawionych na przystąpienie do UE, co budzi wśród obywateli powszechne poczucie niepewności i sceptycyzmu.
6. Ubolewa, że rozwój sytuacji w Turcji do wyborów w czerwcu i po nich stopniowo doprowadził do mniejszego poszanowania wartości i zasad właściwych dla państwa prawa, w związku z czym perspektywy przystąpienia do UE Bałkanów Zachodnich i Turcji obecnie różnią się.

(*) Użycie tej nazwy nie ma wpływu na stanowiska w sprawie statusu Kosowa i jest zgodne z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ 1244 (1999 r.) oraz z opinią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Deklaracji niepodległości Kosowa.

7. Jest przekonany, że odnowiony dynamizm, który może wynikać z nowej strategii Komisji dla Bałkanów Zachodnich (i pośrednio również Turcji), może się przyczynić do ożywienia całego procesu.
8. Pragnie, by nowa dynamika europejskiej współpracy terytorialnej wskazana w ostatnich wnioskach ustawodawczych Komisji w dziedzinie spójności (Interreg) i rozszerzenia (IPA III) zachęcała do ścisłej współpracy między władzami lokalnymi i regionalnymi państw członkowskich i krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących.
9. Powtarza, że zgodność z kryteriami kopenhaskimi w najszerszym możliwym znaczeniu jest i musi pozostać kluczowym kryterium w ocenie gotowości krajów kandydujących do członkostwa w UE.
10. Zapewnia najwyższą gotowość do działania w porozumieniu z innymi instytucjami UE w celu wspierania procesu przygotowań krajów kandydujących i potencjalnych kandydatów do członkostwa i ich przyszłego przystąpienia do UE.
11. Jest przekonany, że nowa umowa o współpracy między KR-em a Kongresem Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy, podpisana w Strasburgu 27 marca 2018 r. zacieśni współpracę między obiema instytucjami oraz umożliwi większą synergię i uniknięcie powielania działań.
12. Odnotowuje, że spośród najskuteczniejszych form pomocy dostarczanej na poziomie administracji publicznej wyróżniają się inicjatywy partnerskiej wymiany. Zauważa ponadto, że wiele władz lokalnych i regionalnych państw członkowskich dysponuje kompetencjami w zakresie stosowania dorobku prawnego, którymi mogłyby się skutecznie dzielić ze swymi odpowiednikami w krajach kandydujących i potencjalnych krajach kandydujących.
13. Przypomina, że w krajach aspirujących do członkostwa w UE całe społeczeństwo musi przejść gruntowną reformę wartości, w której kluczową rolę odgrywają władze lokalne i regionalne, gdyż to one są punktem odniesienia obywateli w ich codziennym życiu.
14. Podkreśla, że ze względu na swój bezpośredni kontakt z obywatelami jedynie władze lokalne i regionalne mogą skutecznie informować o zaletach przystąpienia do UE i przedstawiać korzyści i środki zaradcze, które UE zapewnia wszystkim europejskim obywatelom, również w krajach kandydujących i potencjalnych krajach kandydujących.
15. W związku z tym ubolewa, że w omawianym podsumowaniu pakietu dotyczącego rozszerzenia nie zawarto wyraźnego odniesienia do sytuacji władz lokalnych i regionalnych, a wspomina się jedynie na marginesie o konieczności osiągnięcia właściwej równowagi między władzami centralnymi i lokalnymi.

Postulaty, sugestie i zalecenia

16. Pragnie, by rządy na Bałkanach Zachodnich ożywiły proces zbliżenia do UE i potrafiły odczytać pozytywne sygnały, które sugerują poczynienie istotnych postępów w realistycznych ramach czasowych; ma ponadto nadzieję, że obywatele w tym regionie z nową stanowczością odrzucą nacjonalizm, radykalizację i izolacjonizm oraz wyrażą poparcie dla ideału europejskiego.
17. Pragnie, by Turcja porzuciła logikę środków nadzwyczajnych i wznowiła proces zbliżenia z UE, eliminując środki podważające poszanowanie praworządności i praw podstawowych oraz przywracając równowagę sił demokratycznych na wszystkich szczeblach: centralnym, regionalnym i lokalnym.
18. Zwraca się do wszystkich krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących, by konsekwentnie kontynuowały proces reform administracyjnych i skutecznie realizowały realistyczne i ambitne cele decentralizacji, przeznaczając odpowiednie środki budżetowe dla władz lokalnych i regionalnych.
19. Przypomina, że należy zachęcać do wzrostu gospodarczego i poprawy jakości życia obywateli w krajach kandydujących i potencjalnych krajach kandydujących i gwarantować, by ich skutki były odczuwalne również na szczeblu lokalnym.
20. Zauważa, że do zarządzania przepływami migracyjnymi konieczna jest współpraca z Europejską Agencją Straży Granicznej i Przybrzeżnej. Przypomina, że pomoc udzielana przez UE Bałkanom Zachodnim i Turcji na zarządzanie takimi przepływami powinna docierać również do władz lokalnych i regionalnych zajmujących się na co dzień przyjmowaniem i wsparciem migrantów.
21. Odnotowuje, że żaden rozdział negocjacyjny nie ma na celu ani procesu decentralizacji, ani reformy administracji publicznej i sprawowania rządów. Zachęca zatem Komisję do uwzględnienia tej tematyki we wszystkich spotkaniach dwustronnych poświęconych rozdziałom dorobku prawnego, w wypadku których decentralizacja administracyjna jest istotna, i do skłonienia krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących do tego, by władze lokalne i regionalne uczestniczyły w procesie przygotowań do przystąpienia do UE.

22. Wzywa Komisję do opracowania procedur operacyjnych ad hoc umożliwiających zastosowanie instrumentów TAIEX i Twinning w celu współpracy między władzami lokalnymi i regionalnymi w państwach członkowskich oraz krajach kandydujących i potencjalnych krajach kandydujących.
23. Zwraca się do Komisji, by rozważyła przywrócenie Instrumentu na rzecz Administracji Lokalnej oraz regionalnego programu szkoleniowego, które zastosowano podczas ostatnich rozszerzeń.
24. Wzywa Komisję, by wypróbowała zastosowanie programu Sigma na szczeblu władz lokalnych i regionalnych w krajach kandydujących, tak aby opracować modele reformy sprawowania rządów lokalnych służącej stosowaniu dorobku prawnego.
25. Apeluje do Komisji, by realizowała inicjatywy w dziedzinie kultury i sportu, które zwłaszcza na obszarach złożonych pod względem etnicznym umożliwiają bezpośredni udział całej ludności lokalnej, szczególnie młodzieży, sprzyjając integracji i wzajemnemu uznaniu tożsamości.
26. Zwraca się do Komisji, by monitorowała postępowanie przedstawicieli publicznych krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących z Bałkanów Zachodnich w zakresie równouprawnienia płci i poszanowania mniejszości etnicznych i językowych oraz społeczności LGBTI+. Unia Europejska jest ostoją tolerancji na świecie, w związku z czym Komitet uważa, że każdy kraj przystępujący w przyszłości do UE powinien zapewniać duże poparcie polityczne dla wartości demokratycznych związanych z poszanowaniem osób w odniesieniu do ochrony zarówno wolności, jak i równości.
27. Postuluje, by między innymi w duchu procesu berlińskiego Komisja komunikowała się z organizacjami, które znają realia władz lokalnych i regionalnych w krajach kandydujących i potencjalnych krajach kandydujących i które wypróbowały już formy współpracy, zwłaszcza z Siecią Stowarzyszeń Samorządów Lokalnych Europy Południowo-Wschodniej NALAS, Europejskim Stowarzyszeniem na rzecz Demokracji Lokalnej ALDA, Inicjatywą Środkowo-Europejską oraz Radą Współpracy Regionalnej RCC, a także by podejmowała z nimi wspólne inicjatywy.
28. Wreszcie ponawia pilny apel do Komisji, by w kolejnych sprawozdaniach z postępów procesu rozszerzenia poświęciła większą uwagę analizie sytuacji na szczeblu władz lokalnych i regionalnych i stworzyła większe możliwości w tym zakresie, oceniając postępy czy też niedociągnięcia w dziedzinie reformy administracyjnej, podobnie jak uczyniła to w odniesieniu do władz centralnych.

Uwagi szczegółowe dotyczące krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących

Czarnogóra

29. Przyjmuje z zadowoleniem istotne wyniki osiągnięte przez Czarnogórę na ścieżce euroatlantycznej.
30. Odnotowuje, że wzmocnienie praworządności i instytucji demokratycznych wymaga znacznych wysiłków zmierzających do przywrócenia pełnej reprezentatywności wszystkich sił politycznych w Parlamencie.
31. Wyraża zaniepokojenie z powodu sytuacji w zakresie wolności wypowiedzi, szczególnie licznych przypadków zastraszania i przemocy wobec dziennikarzy.
32. Przyjmuje z zadowoleniem nowe postanowienia mające na celu wprowadzenie kryteriów naboru opartych na merytokracji zarówno w administracji centralnej, jak i szczebla niższego niż krajowy, a także to, że prawie we wszystkich gminach przyjęto kodeks etyczny dla urzędników i przedstawicieli samorządów lokalnych.
33. Apeluje, by na szczeblu lokalnym zweryfikowano wpływ zastosowania nowych przepisów na planowanie przestrzenne i budownictwo cywilne, które zmieniają przydzielanie kompetencji w dziedzinie regulacji przeznaczenia gruntów.

Serbia

34. Przyjmuje z zadowoleniem, że podobnie jak w wypadku Czarnogóry Komisja wskazała 2025 r. jako możliwą, choć ambitną datę przystąpienia do UE.
35. Podkreśla, że realizacja tego celu będzie wymagać wyjątkowego zaangażowania i nadzwyczajnych starań, zwłaszcza w zakresie wzmocnienia praworządności i normalizacji stosunków z Kosowem.
36. Popiera mianowanie kobiety na stanowisko szefa rządu po raz pierwszy w historii tego kraju, lecz odnotowuje, że przepisy dotyczące równouprawnienia płci nie zostały jeszcze przyjęte przez Parlament i że konieczne są jeszcze znaczne wysiłki na rzecz poprawy sytuacji Romów, osób LGBTI, osób niepełnosprawnych i grup narażonych na zagrożenia społeczne.

37. Uznaje zaangażowanie Serbii na rzecz zarządzania przepływami migracyjnymi przez jej terytorium.
38. Podkreśla, że zwalczanie korupcji pozostaje jednym z najważniejszych zadań tego kraju i że niezbędne jest jak najszybsze przyjęcie nowych przepisów dotyczących Agencji Antykorupcyjnej, lecz należy zwrócić uwagę również na zapobieganie korupcji na szczeblu władz lokalnych i regionalnych.
39. Odnotowuje z zaniepokojeniem braki w zakresie zdolności administracyjnych władz lokalnych i regionalnych i stwierdza, że zasoby ludzkie i finansowe udostępnione tym władzom nie zawsze są adekwatne do realizowanych zadań. Odnosi się natomiast pozytywnie do przyjęcia pod koniec 2017 r. przepisów dotyczących wynagrodzenia władz lokalnych i regionalnych.
40. Wzywa Serbię do wdrożenia przepisów konstytucyjnych dotyczących finansowania prowincji autonomicznej Wojwodina poprzez jak najszybsze przyjęcie odpowiednich postanowień prawnych. Apeluje ponadto, by rząd respektował autonomię przedstawicieli samorządów lokalnych bez względu na ich przynależność polityczną.
41. Przypomina rolę, jaką organizacje pozarządowe mogą odegrać na szczeblu lokalnym, i ma nadzieję na szybkie określenie kryteriów dostępu do finansowania publicznego, które zapewniłyby im skuteczność i przejrzystość. Domaga się, by zawsze gwarantowano wolność wypowiedzi i by groźby wobec dziennikarzy i ich zastraszanie były bezzwłocznie potępiane i tłumione przez władze.

Turcja

42. Odnotowuje, że Turcja jest istotnym partnerem UE, lecz poważne ograniczenia wolności osobistej, wraz z zatrzymaniem i pozbawieniem wolności kilkudziesięciu tysięcy osób i masowymi zwolnieniami urzędników publicznych kłócą się z wartościami i zasadami, na których opiera się UE, szczególnie z Europejską kartą praw podstawowych.
43. Przypomina, że poprawki konstytucyjne mające na celu wprowadzenie systemu prezydenckiego, które ostatnio weszły w życie, zostały negatywnie ocenione przez Komisję Wenecką, szczególnie w odniesieniu do zasady rozdziału władzy. Przypomina również, że każdy kraj kandydujący powinien przestrzegać najwyższych standardów demokracji, praworządności i podstawowych wolności, a także gwarantować niezawisłość sądownictwa i jego sprawne funkcjonowanie.
44. Wyraża duże zaniepokojenie przymusowym wydalaniem i w niektórych przypadkach pozbawieniem wolności ponad stu demokratycznie wybranych burmistrzów, którzy zostali zastąpieni z urzędu zaufanymi rządu, a także naciskami wielu innych miast wobec burmistrzów, by podali się do dymisji.
45. Ma nadzieję, że wybory lokalne, planowane na okres do marca 2019 r., zostaną zorganizowane przy pełnym poszanowaniu zasad demokratycznych i będą okazją do przywrócenia reprezentatywności demokratycznej władz lokalnych.
46. Uznaje wysiłki Turcji zmierzające do wsparcia przesiedleńców i uchodźców przebywających na jej terytorium i podkreśla zaangażowanie finansowe UE mające na celu zmniejszenie uciążliwości tych wysiłków. Ma nadzieję, że znaczna część środków przydzielonych przez UE zostanie przeznaczona dla władz lokalnych i regionalnych zajmujących się przesiedleńcami i uchodźcami.
47. Ubolewa, że Turcja nadal nie spełnia postanowień protokołu dodatkowego do Układu ustanawiającego stowarzyszenie z UE i że nie uznaje Republiki Cypryjskiej. Zachęca do sprawiedliwego, kompleksowego i wykonalnego rozwiązania kwestii Cypru na podstawie odpowiednich rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ oraz dorobku prawnego UE i wzywa Turcję do zaangażowania się w takie rozwiązanie i wniesienie weń swojego wkładu. Z zadowoleniem przyjmuje wszelkie postępy w szukaniu wzajemnie akceptowalnego rozwiązania, jak również wysiłki ONZ na rzecz wznowienia negocjacji.
48. Wzywa Turcję, by jednoznacznie zobowiązała się do utrzymywania dobrych stosunków sąsiedzkich ze wszystkimi sąsiadami. Podkreśla potrzebę poszanowania prawa wszystkich państw członkowskich do zawierania umów dwustronnych oraz do poszukiwania i wykorzystywania zasobów naturalnych zgodnie z unijnym dorobkiem prawnym i prawem międzynarodowym. Podkreśla ponadto potrzebę poszanowania suwerenności i suwerennych praw państw członkowskich do ich wyłącznej strefy ekonomicznej, wód terytorialnych i przestrzeni powietrznej.
49. Apeluje do Turcji, by rozpoczęła wycofywanie swoich sił z Cypru i by przekazała ONZ zamknięty dystrykt Famagusta zgodnie z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 550 (1984). Podkreśla, że takie środki budowy zaufania stwarzałyby szansę na wzrost gospodarczy, społeczny i regionalny dla obu społeczności. Odnotowuje, że dialog między społeczeństwem obywatelskim w ramach społeczności lokalnych może sprzyjać porozumieniu.

50. Przypomina, że Turcja jest krajem kandydującym od 1999 r. i że negocjacje akcesyjne rozpoczęły się w 2005 r. Odnotowuje, że w ostatnich latach proces zbliżenia do UE stracił dynamikę i zauważono duże opóźnienia w dziedzinie poszanowania praworządności i praw podstawowych. Uważa, że zadaniem Turcji jest obecnie rozważenie, czy i w jaki sposób zamierza kontynuować proces zapoczątkowany w 1987 r. wraz ze złożeniem wniosku o przystąpienie.

Albania

51. Przyjmuje z zadowoleniem konkluzje Rady z czerwca 2018 r. i wzywa Albanie do wzmożenia wysiłków w celu zapewnienia pozytywnej decyzji Rady o rozpoczęciu negocjacji akcesyjnych w czerwcu 2019 r.

52. Podkreśla potrzebę, by kraj ten kontynuował wysiłki na rzecz wzmocnienia praworządności, zwłaszcza w odniesieniu do pięciu kluczowych priorytetów (reformy administracji publicznej, sprawiedliwości, zwalczania korupcji i przestępczości zorganizowanej, promowania i poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości i praw własności).

53. Odnosi się pozytywnie do procesu ponownej oceny sędziów i prokuratorów, który przyniósł już wymierne wyniki.

54. Uznaje zdolność zagwarantowania uporządkowanego przebiegu wyborów w 2017 r., którą wykazały się większościowe i opozycyjne siły polityczne, lecz podkreśla braki wskazane już przez OBWE. Ma nadzieję, że w związku z wyborami samorządowymi w 2019 r. do prawa wyborczego wprowadzone zostaną odpowiednie poprawki.

55. Docenia wysiłki w dziedzinie reformy prawodawstwa dotyczącego władz lokalnych i regionalnych, lecz ubolewa, że władze te często nie przyjmują merytokratycznych metod selekcji i że na ogół przepisy dotyczące funkcji publicznych nie są odpowiednio stosowane na szczeblu lokalnym.

56. Jeżeli chodzi o prawa podstawowe, wyraża ubolewanie z powodu opóźnień w mianowaniu głównych współpracowników nowego rzecznika, podczas gdy wciąż występuje tradycja zemsty rodowej i prawa zwyczajowego oraz niedopuszczalny poziom przemocy domowej.

57. Jest przekonany, że kraj ten będzie kontynuować drogę reform w priorytetowych obszarach i że z jak największym zaangażowaniem zmierzy się z przyszłymi wyzwaniem, począwszy od analizy dorobku prawnego (*screening*).

Była jugosłowiańska republika Macedonii

58. Przyjmuje z zadowoleniem konkluzje Rady z czerwca 2018 r. i wzywa byłą jugosłowiańską republikę Macedonii do kontynuowania wysiłków w celu zapewnienia pozytywnej decyzji Rady o rozpoczęciu negocjacji akcesyjnych w czerwcu 2019 r.

59. Docenia odwagę polityczną nowego rządu, zaprzysiężonego na mocy porozumienia z Prżino w wyniku wyborów pod koniec 2016 r., która umożliwiła osiągnięcie kompromisu z Grecją odnośnie do oficjalnej nazwy kraju. Ma nadzieję, że szybko ukończony zostanie niezbędny proces reformy konstytucyjnej.

60. Przyjmuje również z zadowoleniem duch otwarcia na dialog z innymi krajami w regionie, zwłaszcza z Bułgarią.

61. Przyjmuje z zadowoleniem przeprowadzenie wyborów samorządowych w październiku 2017 r. oraz to, że konsultacje odbyły się w sposób na ogół uporządkowany.

62. Przypomina, że umowa ramowa z Ochrydy z 2001 r. przewidywała proces decentralizacji, który nie został jednak w pełni dokończony w kolejnych latach. Wyraża zatem zadowolenie z powodu decyzji o zwiększeniu środków na rzecz władz lokalnych i regionalnych w celu zagwarantowania obywatelom lepszej oferty usług.

63. Odnotowuje, iż pomimo że stosunki między grupami etnicznymi wydają się mniej napięte niż w jeszcze niedawnej przeszłości, konieczne jest wdrożenie w całości postanowień umowy ramowej z Ochrydy.

64. Jest przekonany, że kraj ten będzie kontynuować drogę reform zmierzających do przystąpienia do UE i że z jak największym zaangażowaniem zmierzy się z przyszłymi wyzwaniem, począwszy od analizy dorobku prawnego (*screening*).

Bośnia i Hercegowina

65. Wyraża zadowolenie, że w lutym 2018 r. kraj ostatecznie przedstawił Komisji odpowiedzi na kwestionariusz.

66. Stwierdza jednak, że zasadniczo nie odnotowano znacznych postępów we wdrażaniu reform niezbędnych do przyspieszenia rozwoju kraju i jego przystąpienia do UE.

67. Wyraża ubolewanie i zaniepokojenie faktem, że przywódcy polityczni nie są w stanie osiągnąć porozumienia w sprawie nowego prawa wyborczego przed wyborami krajowymi oraz trwającym od dawna impasem w sprawie gminy Mostar.

68. Przypomina potrzebę wyjaśnienia podziału kompetencji między podmioty, kantony i gminy, by umożliwić deeskalację konfliktu i wesprzeć współpracę.

69. Uznaje wysiłki kraju w zakresie zwalczania terroryzmu i radykalizacji postaw i wzywa do kontynuacji zapobiegania tym tendencjom i zwalczania ich. Podkreśla znaczenie włączenia władz lokalnych w monitorowanie sytuacji i ułatwianie resocjalizacji byłych zradykalizowanych bojowników.

Kosowo

70. Stwierdza, że pomimo wewnętrznych i zewnętrznych trudności ułatwiany przez UE dialog z Serbią jest nadal prowadzony na poziomie technicznym i politycznym, lecz podkreśla konieczność bardziej stanowczego i zdecydowanego zaangażowania.

71. Wyraża zadowolenie, że Komisja uznała, iż wszystkie wymogi dotyczące liberalizacji wiz zostały spełnione.

72. Pochwala prawidłowy przebieg wyborów samorządowych pod koniec 2017 r. i mianowanie ponad dwustu burmistrzów na całym terytorium Kosowa.

73. Odnotowuje, że stosunki między siłami politycznymi przybierały czasami niedopuszczalną formę i ton, i wzywa wszystkie strony do ochrony godności piastowanych stanowisk i zagwarantowania funkcjonowania instytucji demokratycznych.

74. Wzywa władze do podjęcia wysiłków na rzecz praktycznego wdrożenia układu o stabilizacji i stowarzyszeniu, z korzyścią dla obywateli i procesu zbliżenia z UE.

Bruksela, dnia 6 grudnia 2018 r.

Karl-Heinz LAMBERTZ

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*
